

Nationaal Waterplan

Grotere inzet op verbetering waterkwaliteit

Waterkwaliteit krijgt gelukkig steeds meer aandacht, niet alleen bij milieuorganisaties, waterbeheerders en drinkwaterbedrijven, maar ook in de politiek en bij de rijksoverheid. In de aanloop naar een nieuw Nationaal Waterplan werd afgelopen zomer de Verklaring van Amersfoort opgesteld. Ook de KRW staat door een recente uitspraak van het Europees Hof weer volop in de belangstelling. Hoog tijd om de minister van IenM enkele vragen voor te leggen over actuele waterkwaliteitsdossiers.

Eind 2009 heeft het kabinet het Nationaal Waterplan 2009 - 2015 vastgesteld, met maatregelen om te komen tot een duurzaam waterbeheer. Afgelopen jaar zijn belangrijke stappen gezet richting een Nationaal Waterplan voor de periode 2016 - 2021, met een vooruitblik richting 2050.

Het nieuwe Nationaal Waterplan legt het accent op de ruimtelijke inrichting: het kabinet wil ruimte en water beter en efficiënter met elkaar verbinden. Eén van de doelen van het plan is 'het bereiken van een goede waterkwaliteit en een gezond ecosysteem als basis voor welzijn en welvaart'. Het kabinet kiest voor een grotere inzet

op verbetering van de waterkwaliteit (meststoffen, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten, microplastics), zodat de Nederlandse wateren schoon en gezond zijn en er genoeg zoet water is.

Deze ambities moeten gezamenlijk ingevuld worden door iedereen die werkt aan de ruimtelijke inrichting van Nederland: alle overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen.

Onderdeel van het Nationaal Waterplan zijn naast de delta-beslissingen over waterveiligheid, zoetwatervoorziening en ruim-

telijke adaptatie onder andere ook de geactualiseerde plannen en maatregelenprogramma's die zijn gericht op het behalen van de Europese eisen voor waterkwaliteit. De ministerraad heeft in december 2014 ingestemd met het ontwerpvoorstel voor het Nationaal Waterplan van minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu (IenM). Eind 2015 verschijnt het definitieve plan.

Excellentie, welke betrokkenheid heeft u met het Nederlandse drinkwater? Kunnen we spreken van passie of trots?

Schultz van Haegen: 'Tussen alle onderwerpen waar ik als minister verantwoordelijk voor ben, neemt water een speciaal plekje in. Ik vind ons water heel bijzonder. Zonder water is er geen leven. Ik vind het belangrijk dat iedereen weet hoe bijzonder het is dat er elke dag schoon water uit de kraan komt. Dat dat niet vanzelfsprekend is en dat daar dagelijks heel hard aan wordt gewerkt.'

'Mede daarom hebben we vorig jaar samen met de waterschappen, provincies, gemeenten en drinkwaterbedrijven de publiekscommunicatie 'Ons Water' geïntroduceerd. Om mensen meer bewust te maken van wat er allemaal bij komt kijken. Ons drinkwater behoort tot het beste ter wereld, daar ben ik heel trots op. De drinkwatersector is voortdurend in beweging en innovatief. Er worden nieuwe zuiveringstechnologieën ontwikkeld en toegepast, waarvoor ook in het buitenland grote interesse is. Zoals de nieuwe zuiveringsinstallatie van PWN in Andijk, die ik vorig jaar heb geopend. We lopen wereldwijd voorop.'

Prestaties drinkwaterbedrijven

Hoe bezieet u de resultaten van de drinkwaterbedrijven sinds de invoering van de Drinkwaterwet: voldoen de drinkwaterbedrijven aan alle eisen van de wet, zijn ze voldoende coöperatief, hebben ze de benchmarking goed geregeld, wat vindt u van de tariefstellingen, bent u tevreden over de kwaliteit van het drinkwater?

Schultz van Haegen: 'Ik ben daarover best tevreden. Ons drinkwater is van goede kwaliteit en voldoet aan de gestelde normen. Ik gebruik de term 'best tevreden', omdat we altijd scherp moeten blijven en nooit op onze lauweren mogen gaan rusten. Door die goede kwaliteit en continue levering zijn we in Nederland in zekere zin ook verwend. We gaan ervan uit dat er elke dag voldoende drinkwater van goede kwaliteit beschikbaar is. Uit recente gebeurtenissen met pyrazool in het Maaswater blijkt dat de wereld om ons heen zich doorontwikkelt, en dat geldt ook voor de drinkwatersector. Pyrazool is slechts één voorbeeld. Schoon drinkwater vergt continue aandacht, zowel als het gaat over de kwaliteit van drinkwaterbronnen als het risicomanagement van bron tot tap.'

'Ik heb intensief contact met de drinkwaterbedrijven en met Vewin, en dat ervaar ik als zeer constructief en prettig. Dat is belangrijk, omdat je soms snel gezamenlijk met een aanpak moet komen. Neem de situatie met pyrazool, toen kon ik binnen een week met de drinkwaterbedrijven en het waterschap tot een aanpak komen. Dan betalen de intensieve contacten zich uit.'

'Natuurlijk is er ook ruimte voor verbetering. De invoering van de Drinkwaterwet heeft duidelijkheid gebracht over de structuur

van de drinkwatersector, het toezicht en de rol- en taakverdeling. Iedereen heeft, denk ik, moeten wennen aan de nieuwe wetgeving. Ook de Tweede Kamer stelt regelmatig vragen over transparantie in de tarievenstructuur en het toezicht op tarieven en bedrijfsvoering. Ook daar constateer ik verbeteringen.'

'Daarnaast heeft de Drinkwaterwet op het gebied van de benchmarks voor verandering gezorgd. De eerstvolgende prestatievergelijking – over 2015 – wordt door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) zelf uitgevoerd. Ik hecht groot belang aan de prestatievergelijking en de bijbehorende verbeterplannen. Het is een belangrijk instrument om de doelmatigheid in de drinkwatersector te blijven bewaken.'

Omgevingswet

Gaat u in de AMvB's van de Omgevingswet uw voorgenomen uitgangspunt hanteren dat voor lozingsactiviteiten gaat gelden: 'lozen is toegestaan, tenzij...'? En welke aanvullende waarborgen worden dan voor de drinkwaterfunctie in het leven geroepen?

Schultz van Haegen: 'Ik herken me niet in uw beeld van 'lozen mag, tenzij...'. De Omgevingswet geeft duidelijk aan waaraan de rijksregels over lozingen in oppervlaktewater in de uitvoering moeten voldoen. De regels beschermen en verbeteren de chemische en ecologische kwaliteit van het water. Alle passende preventieve maatregelen tegen verontreiniging moeten worden genomen, de best beschikbare technieken moeten worden toegepast en er mag geen significante verontreiniging worden veroorzaakt. Vele lozingen moeten op het vuilwaterriool plaatsvinden, en niet in oppervlaktewater of bodem. Ook geldt er voor vele lozingen een meldingsplicht, of een vergunningsplicht, als vooraf individuele beoordeling en toestemming nodig zijn. Lozen mag alleen, als aan al die regels wordt voldaan. Het is in de Omgevingswet en de AMvB's dus gewoon goed geregeld.'

'Ik vertrouw erop dat waterschappen het ook goed regelen voor de regionale wateren. En mocht dat niet gebeuren, dan stel ik daarvoor een instructie op. De waterkwaliteit mag niet achteruitgaan en we pakken een eventuele vervuiling aan bij de bron.'

'Het is in de Omgevingswet en de AMvB's dus gewoon goed geregeld.'

'Het incident met pyrazool in de Maas kun je niet vergelijken met een normale lozing van bekende stoffen. Pyrazool is wat wij noemen een 'opkomende stof', waarvoor we nog geen lozingsnormen, waterkwaliteitsnormen en drinkwaternorm hebben. De combinatie van instabiele zuivering en weinig water in de Maas leidde tot acute problemen. Daar is naar gehandeld, en nu bekijken we of voor een structurele aanpak wetten en regels moeten veranderen en er eventueel iets in de Omgevingswet moet komen.'

Hoe vindt u de vormgeving en het belang van de toekenning van het kenmerk 'nationaal belang' aan drinkwater?

Schultz van Haegen: 'Over het belang van drinkwater zijn we het allemaal eens: drinkwater is van levensbelang. In het Besluit kwaliteit leefomgeving van de nieuwe Omgevingswet wordt het nationale belang van drinkwater goed geborgd. Maar met de Omgevingswet ben je er niet. Drinkwater is een essentiële factor bij de afweging hoe we omgaan met onze ondergrond. Ik werk dan ook aan een Structuurvisie Bodem en Ondergrond, afgekort STRONG, waarin de drinkwaterbelangen zorgvuldig worden meegewogen. In de Omgevingswet en STRONG samen is het nationale belang van drinkwater goed geregeld.'

Welke rol vindt u dat de drinkwaterbedrijven moeten pakken in het BAW?

Schultz van Haegen: 'Vorig jaar heeft Karla Peijs het eindrapport van de Visitatiecommissie Waterketen opgeleverd, als onderdeel van het Bestuursakkoord Water. De Visitatiecommissie heeft haar werk goed gedaan: we hebben een goed beeld van de koplopers, het peloton en de achterblijvers en de samenwerking binnen de waterketen is goed van de grond gekomen. Ik vind dat de drinkwaterbedrijven een zeer constructieve rol vervullen in het BAW-proces.'

'Ik zie ook dat Vewin, de VNG en de Unie van Waterschappen elkaar uitstekend weten te vinden en dat er ook op regionaal niveau steeds meer vormen van samenwerking ontstaan. Ik juich dat toe,

omdat ik denk dat er voor alle partijen winst valt te halen. Het past natuurlijk ook helemaal in het denken van het Bestuursakkoord Water. Ik ben verheugd dat de sector nog steeds mogelijkheden ziet voor verdere samenwerking. Zo heb ik onlangs de 'Kansenkaart Waterketen' van alle partners samen in ontvangst mogen nemen. Dat stemt hoopvol voor de toekomst.'

Hoe ziet u de uitwerking van het werkprogramma waterkwaliteit en de te behalen doelstellingen van de KRW?

Schultz van Haegen: 'Er is al veel bereikt. Nergens in Nederland vinden we nog 'zwart', rottend water. In meren en rivieren wordt het water helderder. Hierdoor verschijnen weer waterplanten en neemt diversiteit aan vissoorten toe. Door een combinatie van verbetering van de chemische waterkwaliteit en de inrichting zijn vissoorten als de zalm en recentelijk de houting weer terug in Nederland en is in de zomer van 2015 zelfs steur uitgezet. Ook het Wereld Natuur Fonds ziet deze positieve trend in het water.'

'Maar er zijn ook opgaven. We zijn een klein, dichtbevolkt land. Dan is het per definitie moeilijker dan in een land als Zweden, waar je uren kunt rijden zonder een dorp tegen te komen. De risico's zitten vooral in de nieuwe stoffen die we in het oppervlaktewater, maar soms ook al in het drinkwater, aantreffen. Deze maand (december) gaan de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen voor de Rijn, Maas, Schelde en Eems naar de Europese Commissie. Hiermee zetten we een volgende stap. Een aanvulling daarop is het Werkprogramma Schoon Water, dat we samen met regionale overheden en maatschappelijke organisaties hebben gemaakt. Bestaande afspraken over meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen moeten worden nagekomen en er komt een aanpak voor nieuwe stoffen als geneesmiddelen en microplastics.'

'En daarmee is het nog niet klaar. Om te zorgen dat alle partijen elkaar op dit thema vinden, zetten we ook het Bestuurlijk Platform Zoetwater in. Daarnaast worden de plannen uit het Werkprogramma Schoon Water de komende maanden geconcretiseerd en per onderwerp vastgelegd in een spoorboekje. We zullen de voortgang jaarlijks meten en maatregelen zo nodig bijstellen. Ik stel voor in het najaar van 2016 opnieuw een conferentie te organiseren, zoals afgelopen mei in Amersfoort, zodat we de resultaten met elkaar bespreken. In de Stuurgroep Water houd ik regie op dit proces. We kunnen dit alleen met alle partijen samen.'

Welke prioriteiten ziet u op het gebied van waterkwaliteit bij het EU-voorzitterschap van Nederland?

Schultz van Haegen: 'Ik bepleit bij de Europese Commissie onder meer een flinke modernisering van de drinkwaterregels, zodat we straks een goede aanpak hebben voor nieuwe stoffen die steeds vaker in het water voorkomen. Ook hoop ik op snelheid met de al eerder toegezegde geneesmiddelenstrategie, want die is voor Nederland heel belangrijk. Ik verwacht voorstellen in die richting echter pas volgend najaar. En uiteraard zal ik aandacht blijven vragen voor innovatie in de watersector, bijvoorbeeld met de conferentie van het European Innovation Partnership on Water in Leeuwarden op 10 februari.'